

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – INTRODUKTIONSBLAD

Med detta exponat vill jag visa besökarna på ett lättsamt sätt det jag bla samlar på. Min målsättning är att dokumentera ett litet urval, genom ett 'tema' på varje A3-blad, av min totala samling. Detta genom en Open-samling med tonvikt på hembygden. Jag hoppas att detta exponat ska inspirera nya samlare att leta fram material och bygga en samling som inte behöver vara avancerad eller komplicerad. Här visar jag upp på ett enkelt och överskådligt sätt vad man kan samla på från en liten del av Sverige, nämligen historia kring södra Vättern.

Hans-Ove Aldenbrink – November 2022

Källor: Från INTERNET, bla Wikipedia.

Introduktionsblad,
en A3-sida per område/tema.

POSTHISTORIA

Tidig Posthistoria
Förfilateli Jönköping
Wisingsö

OLIKA TYPER AV POSTBERFODRAN

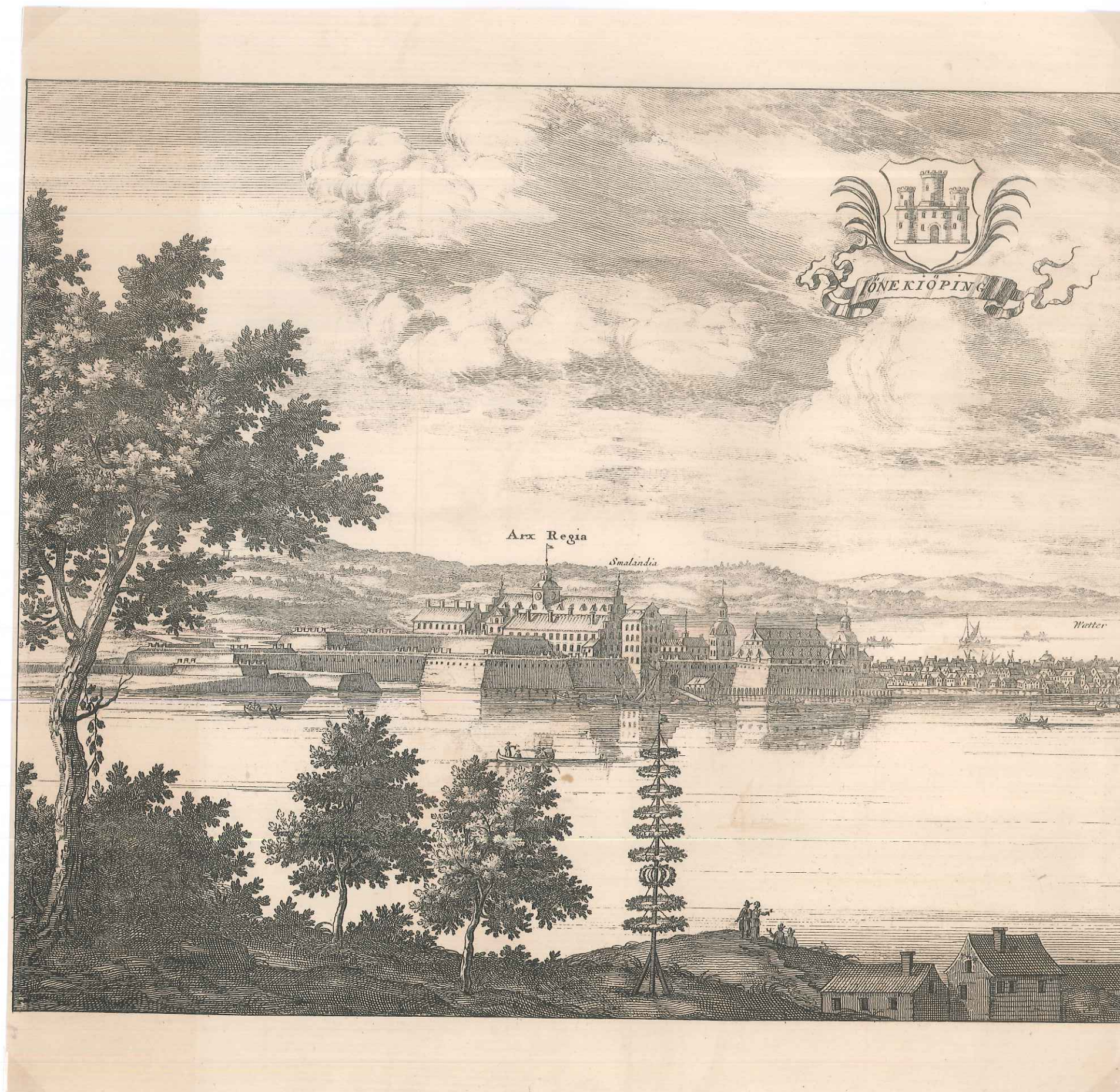
Militärt
Gripenbergsbanan
Ångbåtspost
Postombud

HEMBYGD LITE AV VARJE

Postens interna stämplat
Krachpost
Skyddsperforering
Vykort Jönköping

BERÖMDA PERSONER

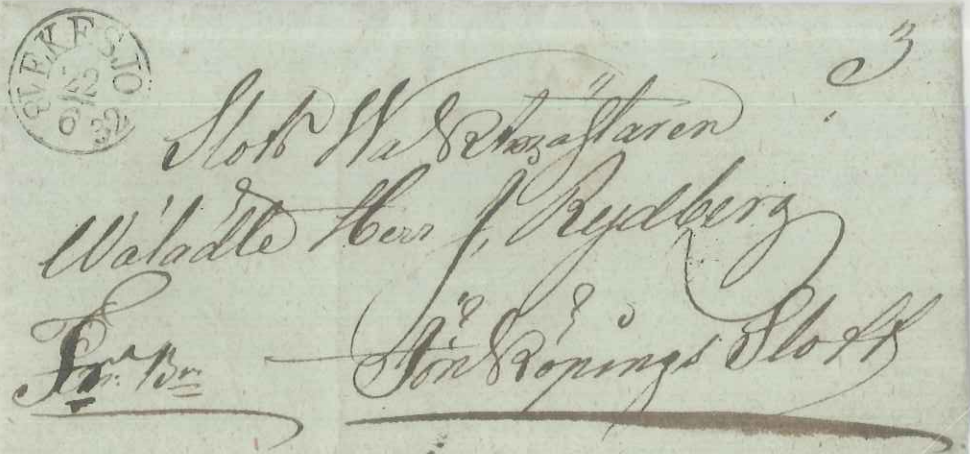
S A Andrée
John Bauer
Dag Hammarskjöld
Agneta Fältskog

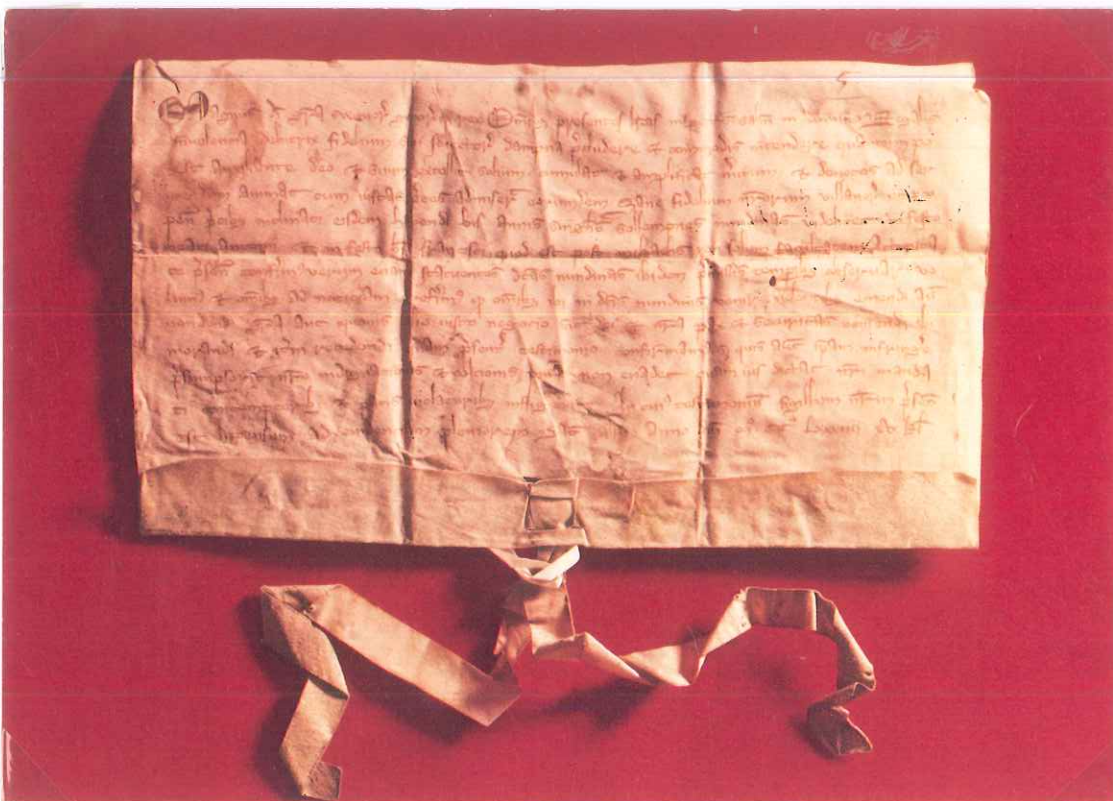
Erik Dahlbergh planerade och redigerade det berömda planschverket Suecia antiqua et hodierna (Det forna och nuvarande Sverige), som innehåller ett stort antal kopparstick över svenska slott och städer, där många bygger på Erik Dahlberghs egna teckningar.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – TIDIG POSTHISTORIA

Jönköpings första dokument är ett privilegiebrev från 1284. I Jönköping fanns ett slott som blev ödelagt och återuppbyggt. Danskarna härjade bla i Sverige 1563. På denna sida visas lite äldre posthistoria!

Brev med innehåll, ställt till **Jönköpings Slott** och den kände Jönköpingssonen Viktor Rydbergs far, som var slottsvaktmästare på Jönköpings slott. Skickat från Eksjö 1832-06-22. Bågstämpel typ 1.

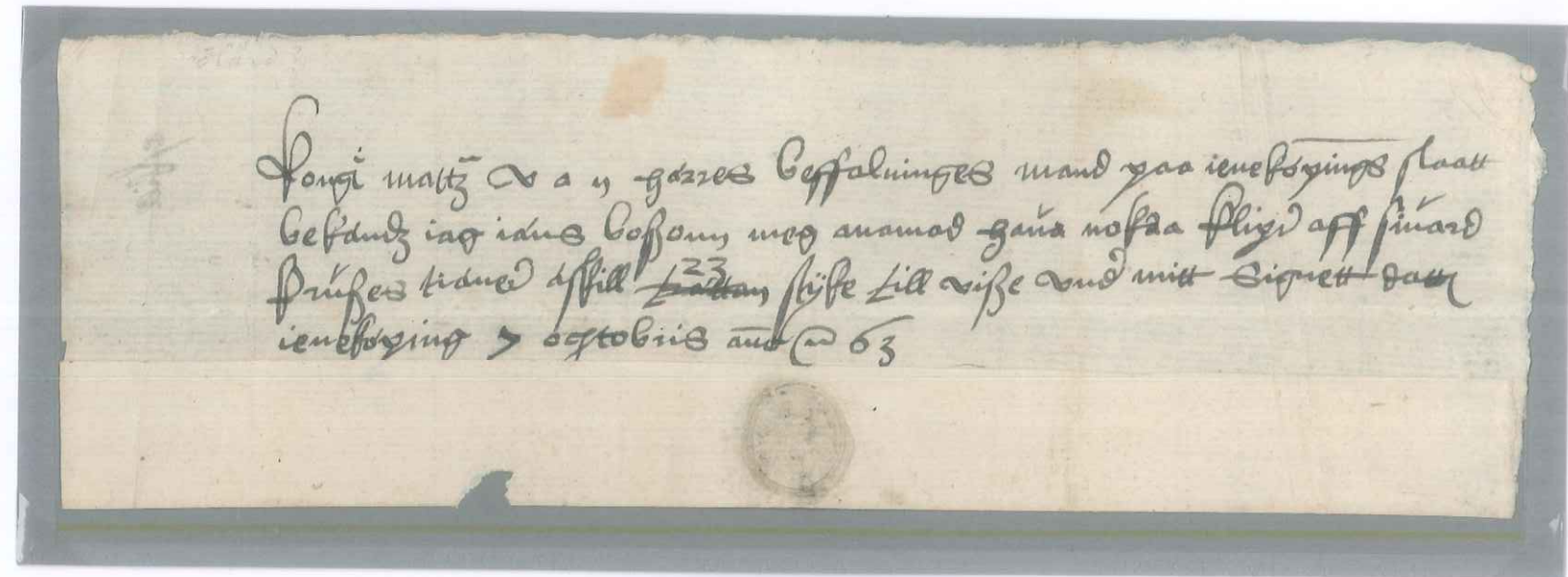
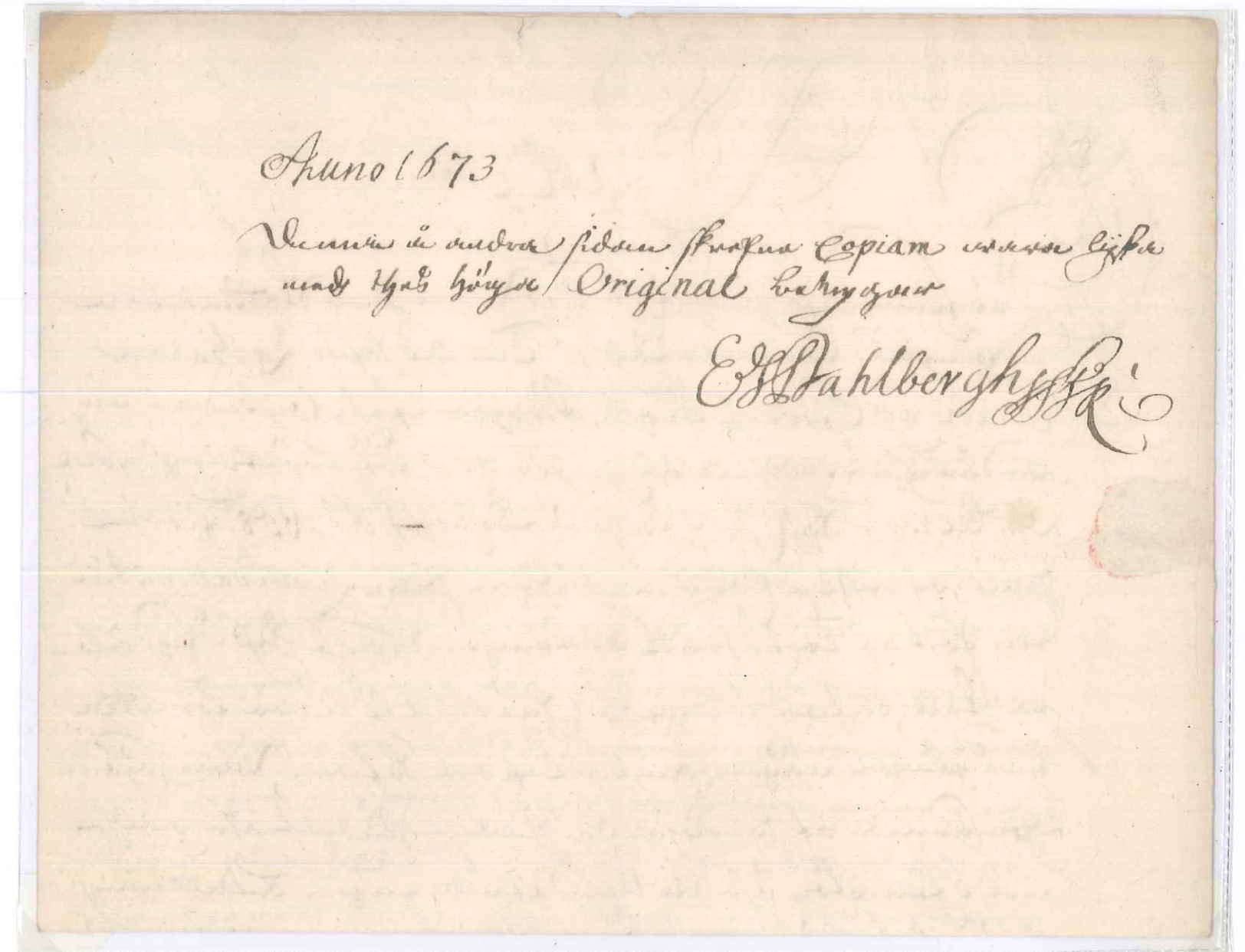

Sveriges äldsta bevarande privilegiebrev, utfärdat för Jönköping av Magnus Ladulås på Alsnö den 18 maj 1284.

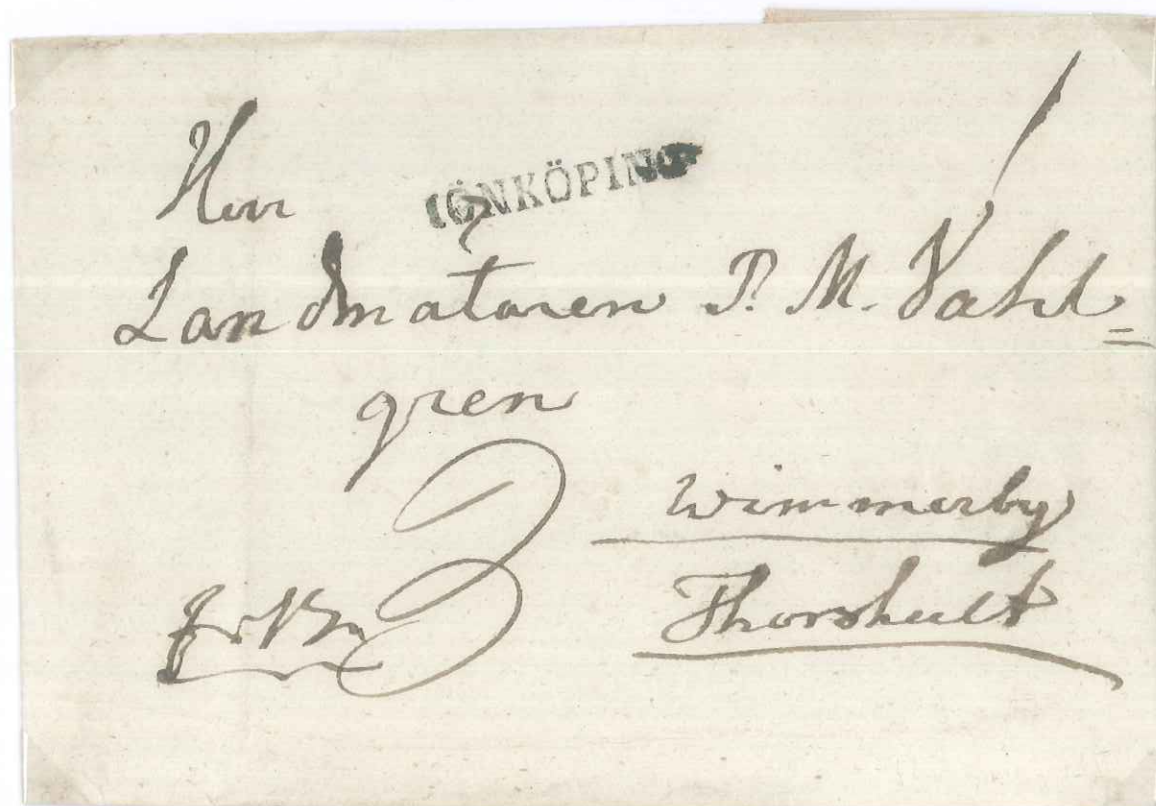
Jöns Bosson, kronofogde i Vedbo härad, befallningsman på Jönköpings slott. Egenhändigt skrivet med sigill signerat kvitto om fyra rader, daterat Jönköping den 7 oktober 1563. I dag den 7/10 22, när detta blad monteras, är dokumentet hela **460** år gammalt. Mycket ovanligt objekt visas till höger !!!

Erik Dahlbergh (1625-1703) planerade och redigerade det berömda planschverket 'Suecia antiqua et hodierna' (Det forna och nuvarande Sverige), som innehåller ett stort antal kopparstick över svenska slott och städer, där flera bygger på Erik Dahlberghs egna teckningar.

Erik Dahlberg var landshövding i Jönköping 1687-93. Dokumentet till höger visar en egenhändig undertecknad vidimering av Karl XI:s anordning till Kammarkollegiet 1673.

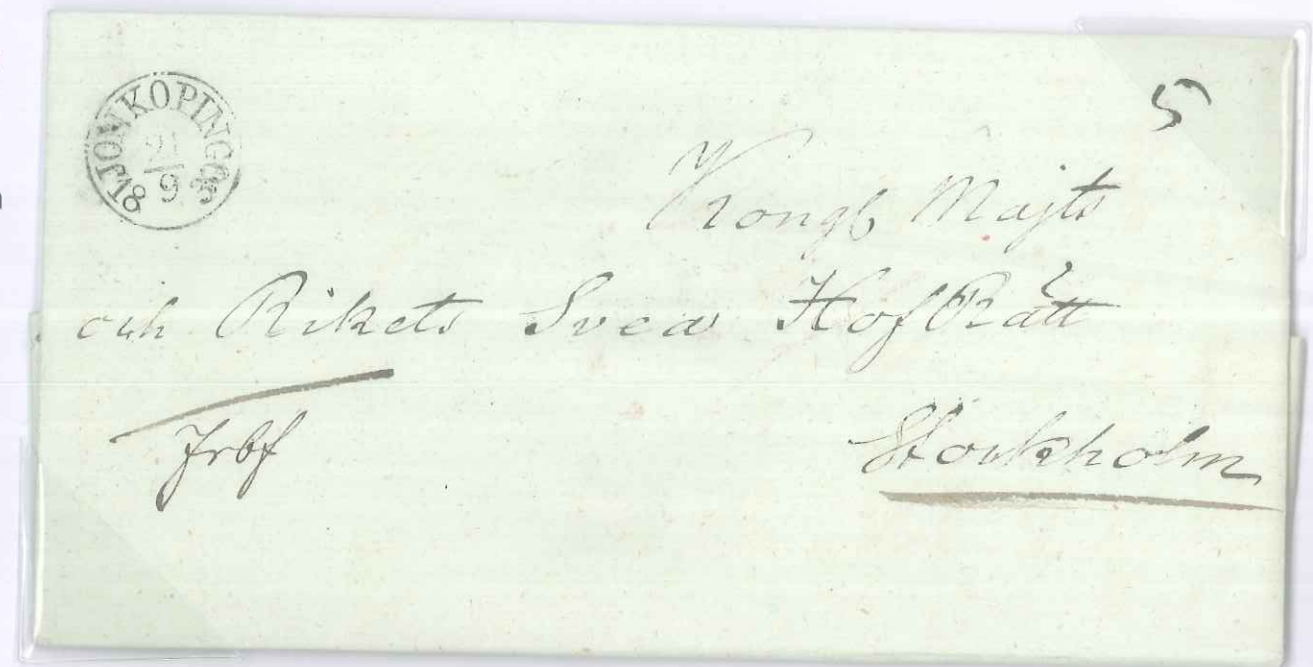

EN GLINT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – FÖRFILATELI JÖNKÖPING

Jönköping. Rakstämpel Nst 4. År 1819 fick alla dåvarande svenska postkontor rakstämplat som var i bruk fram till 1830.

Till höger. Bågstämpel Nst 6, Typ 1. Försändelsen är den tidigaste kända, från september 1830. Stampen ersattes av typ 2 år 1834.

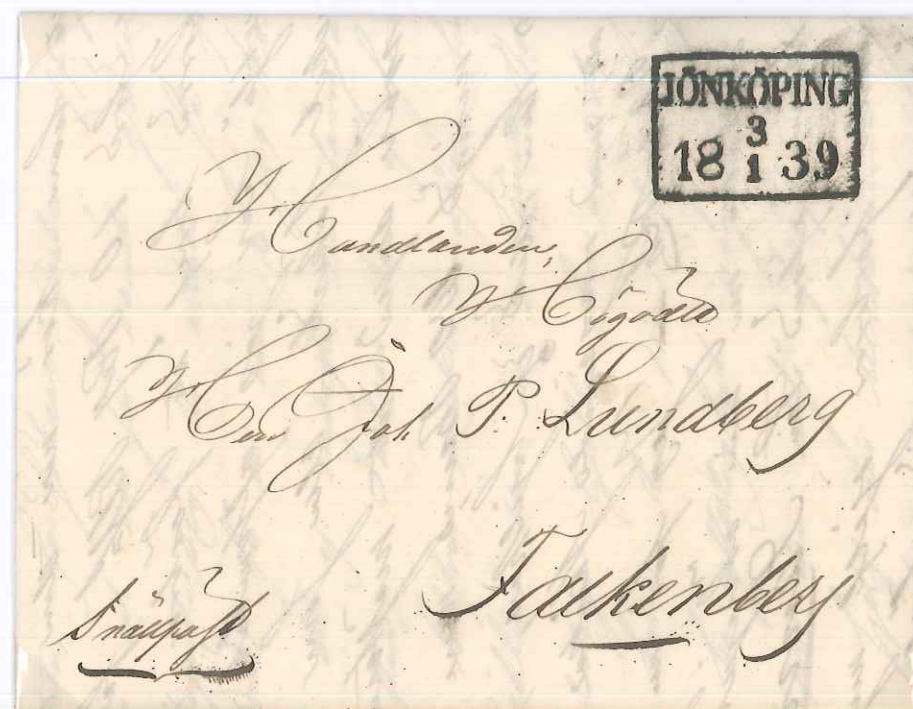

Jönköping har haft tre olika Bågstämplar Nst 6 under åren 1830-1835. Två av dem visas till höger. I Sverige fick 116 postkontor Bågstämplar.

Under juli 1835 kom Fyrkantstämpeln Nst 7. Under åren fram till 1855 fanns det fem typer i Jönköping.

Till vänster. Bågstämpel Nst 6, Typ 2. Stämpeln var i bruk fram till mars 1835 och ersattes därefter av typ 3 som bara var i bruk till juli samma år.

Vackert privat brev, skrivet av posttjänstemannen Sjölin, till handlaren Lundberg, Falkenberg. Fyrkantstämpel Nst 7, typ 3.

Till höger. Jönköping. Cirkelstämpel Nst 10, Typ 4. Ett välskrivet ofrankerat brev till Stuttgart. Totalt fanns det 11 olika Cirkelstämplar i Jönköping mellan åren 1853-1893.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – WISINGSÖ

Samuel Carl/
Med **W**ade/
Storfurste till Finland / Hertig uti Skåne/ Estland/
Lijfland/ Carelen/ Brechmen/ Behrden/ Stettin/ Pom-
mern/ Cassuben och Wänden/ Furste till Rügen/ Herre
öfwer Ingermanland och Wismar / Så och Pfaltz-
Grefve iwd Rhein i Beyerri / till Galtich/ Liebo och
Bergen Hertig/ etc. Givde witterligt/ at sâpm wå å-
r 1711 den 24. Marsi/ i Wittenberg/ i 37. År. 1711. År 1711.

**Kongl. May:tz Placat Och
Förordning,
Angående Pärle-Fiskerijerne
uti desz Rijken. Gifwen den 29
May Åhr 1691.
Till vänster, första sidan av
nedanstående skrivelse.**

[illegible]

Det står oss i munder bys något alldärligt vordt om oss, för
 äfven, som, du, kula oss vandra för en lifstid, vår succesor
 oss arfvingar till Borsförsäkring, om Låfvet Rätt oss Confir-
 mation för oss att göra. Borsförsäkring för oss att göra
 för oss, om oss oss oss oss oss oss oss oss oss oss
 för oss att göra, att oss oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss i oss oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss oss
 oss oss oss oss
 oss oss oss
 oss oss
 oss
 oss

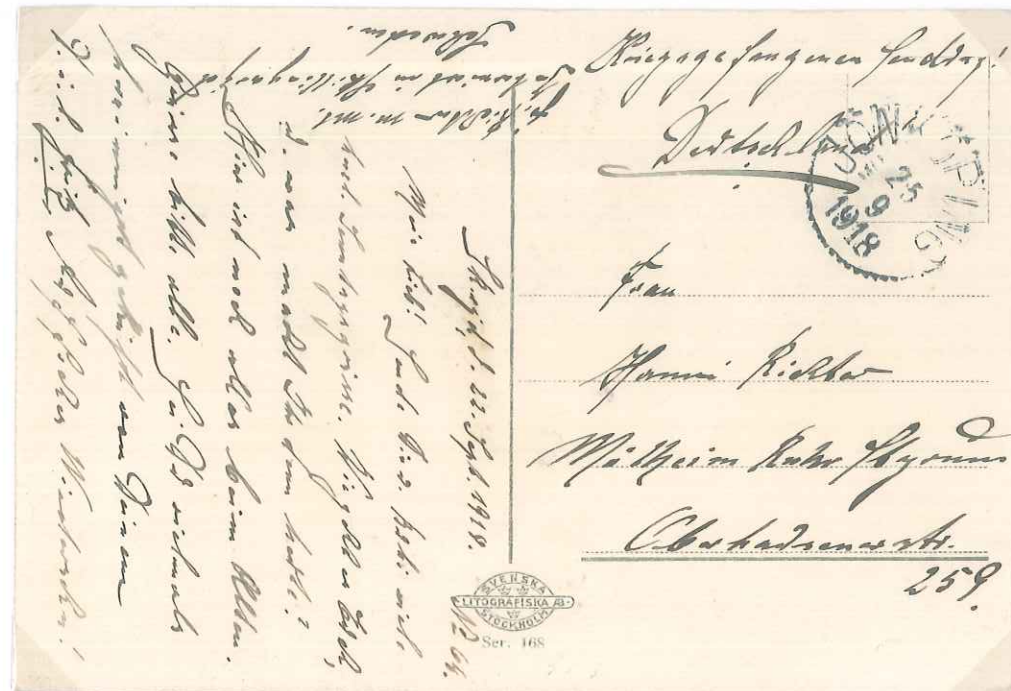
John B. B. B.

Per Brahe d.y. (1602-80) Riksdrots. Förläningsbrev på gården Ramstorp för Johan Papegoja (tidigare guvernör i Nya Sverige) som erkänsla för tidigare tjänster. Egenhändigt undertecknat och med sigill beseglat dokument daterat Wisingsborg den 16 januari 1661. Papegoja var gift med Armegott, dotter till guvernören över Nya Sverige, Johan Printz.

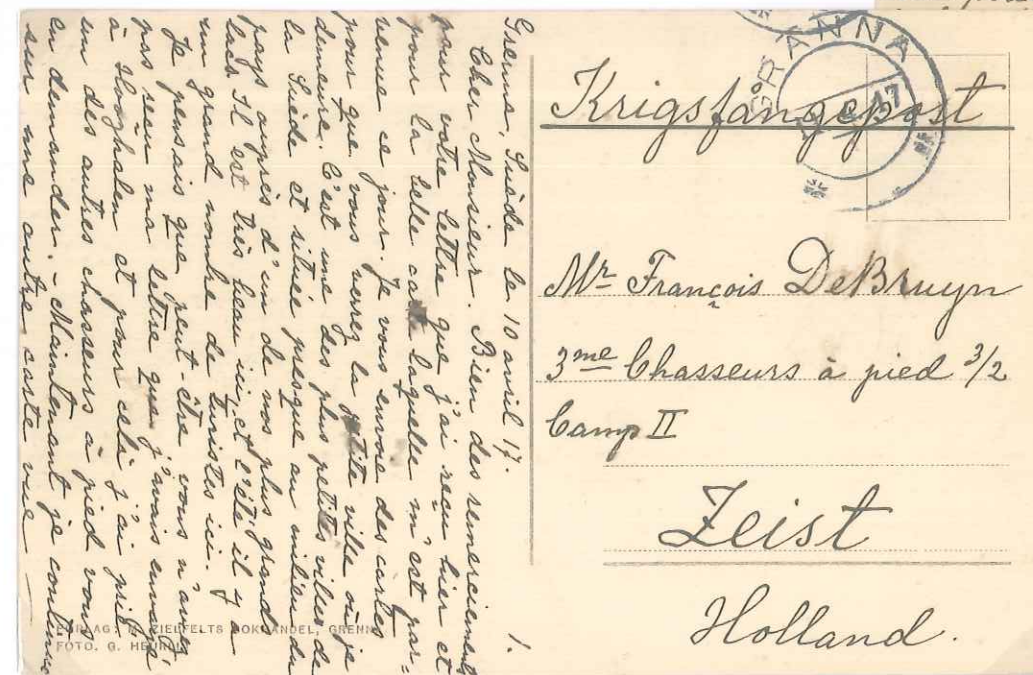
Per Brahe d.y. gjorde en stor insats både i Sverige och Finland. Han grundade bla staden Gränna.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – MILITÄRT

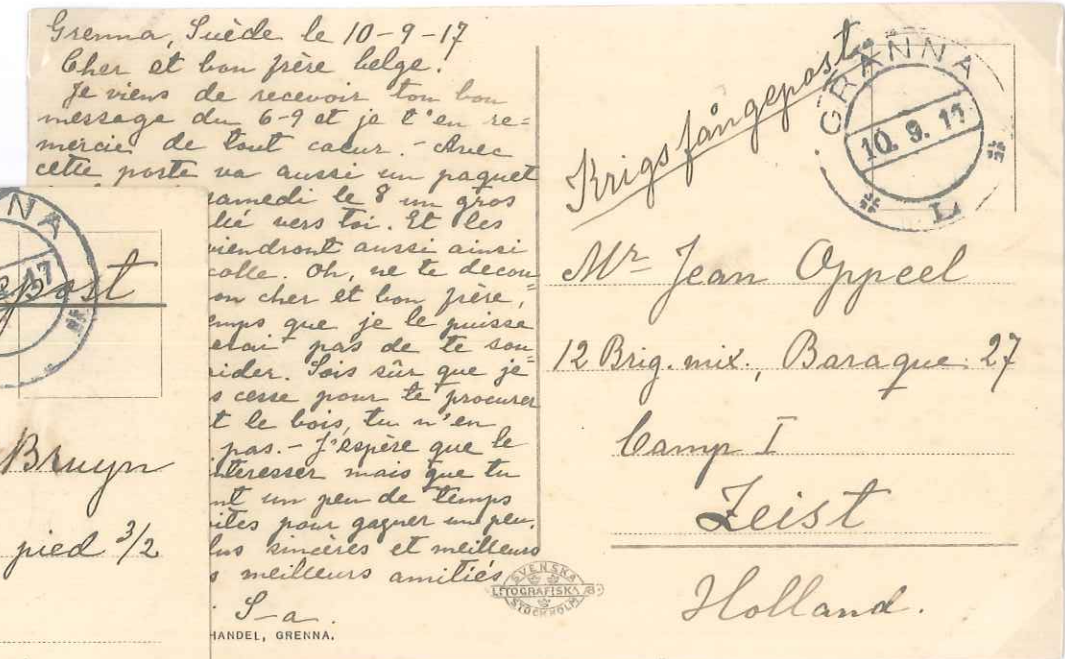
På denna sidan visas olika objekt med militär anknytning till södra Vätterbygden.

Albatross-kort från den tid de internerade var förlagda i Skillingaryd. Kortet är stämplat i Jönköping den 25 september 1918. Kortet är skickat till Tyskland.

Två kort, motiv från Grenna, med påteckningen 'krigsfångenskap' till Belgiska internerade soldater i Zeist, Holland. Poststämplat i Grænna under april resp. september 1917.

POSTANSTALTEN 1223 *. Avsant från soldat Möller på regementet A6, Jönköping den 16 augusti 1941.

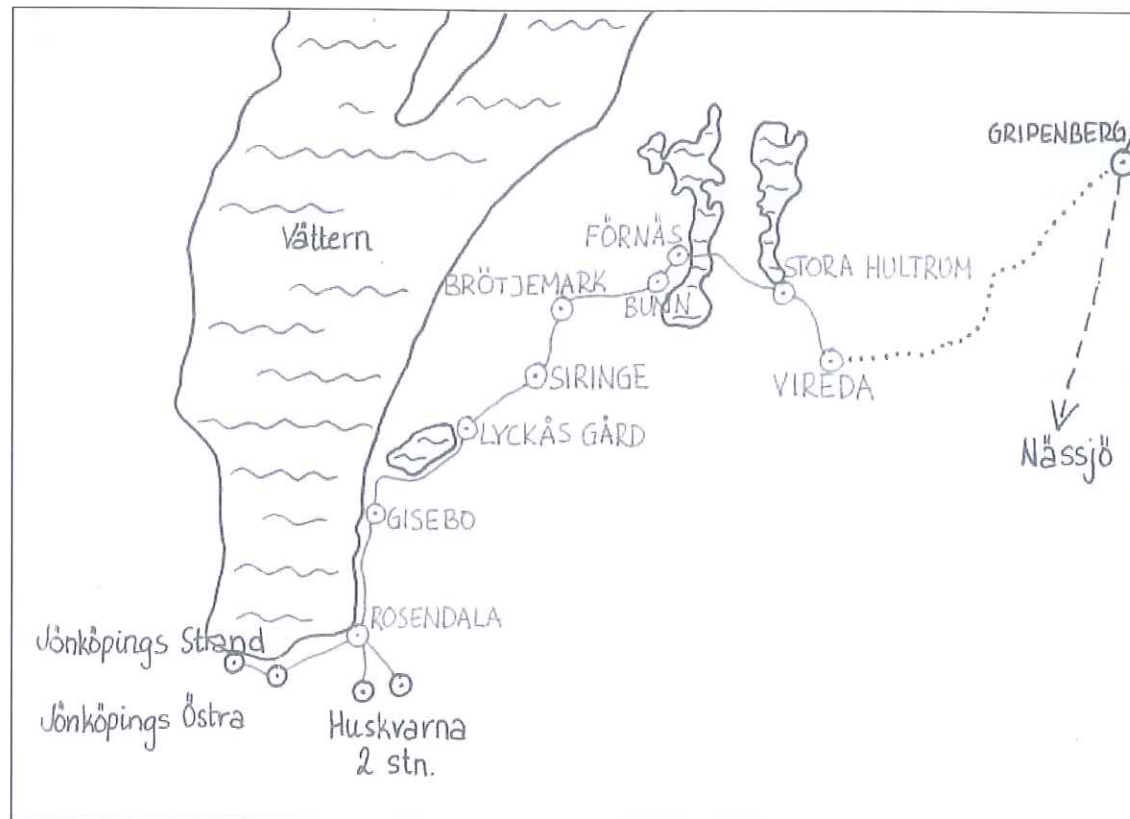

Två avier för militärpaket från år 1944. Avsant från Jönköping resp. Tenhult.

POSTANSTALTEN 1223 I. Brevet är stämplat på kontoret i Byarum den 12 juli 1944. Avsändare var Fältpost 43627.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – GRIPENBERGSBANAN

Jönköpings — Gripensbergs Järnväg.

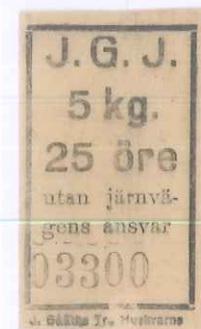
Jönköpings Östra—Vireda.					Vireda—Jönköpings Östra.				
	Dag-ligen.		Sön- och Helgdagar	Ons- och Fredagar.		Dag-ligen.		Sön- och Helgdagar	Helgria Torsdagar
Från Jönköpings Ö.	fm.	em.	fm.	em.	Fr. Vireda	fm.	em.	fm.	fm.
> Rosendala	9,00	3,30	11,—	9,10	> Hultrum	6,50	4,48	—	3,00
> Gisebo	9,17	3,47	11,16	9,27	> Föfnäs	7,08	5,06	—	3,18
> Vistakulle	9,33	4,03	11,32	9,44	> Bunn	7,25	5,23	1,15	3,35
> Raxholmen	9,41	4,11	11,40	9,54	> Brötjemark	7,32	5,30	1,20	3,42
> Drättinge	9,53	4,23	11,52	10,06	> Siringe	7,55	5,52	1,38	4,05
> Lyckås gård	10,05	4,35	12,01	10,14	> Lyckås gård	8,08	6,05	1,49	4,18
> Siringe	10,20	4,50	12,14	10,28	> Drättinge	8,32	6,26	2,02	4,38
> Brötjemark	10,39	5,09	12,26	10,42	> Raxholmen	8,58	6,52	2,08	4,46
> Bunn	10,59	5,29	12,45	11,03	> Vistakulle	—	—	—	—
> Föfnäs	11,06	5,36	12,50	11,10	> Gisebo	8,51	6,45	2,21	5,00
> Hultrum	11,23	5,53	ank.	11,27	> Huskvarna	9,00	6,54	2,29	5,11
> Vireda	11,40	6,10	—	11,45	> Rosendala	9,16	7,10	2,46	5,26
					Till Jönköpings Ö.	9,30	7,24	3,00	5,40

Tidtabell från 1910. Jönköpings - Gripensbergs - Järnväg.

Jönköping-Gripensbergs Järnväg (JGJ), Gripensbergsbanan, var en smalspårig svensk järnväg med 600 millimeter spårvidd som förband orterna Jönköping och Vireda. Järnvägen öppnades 1894 och lades ned 1935.

FAKSIMIL: Biljett tiden 14/8 – 30/9 1897.

Frakt. biljett

SIRINGE

LYCKÅS GÅRD

Järnvägsstämpel: JÖNKÖPING – GRIPENBERG

VIREDA

STORA HULTRUM

FÖFNÄS

BUNN

GISEBO

BRÖTJEMARK

ROSENDALA

HUSKVARNA

JÖNKÖPING

Personbiljett: Gripensbergsbanan.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – ÅNGBÅTSPOST

VÄTTERN

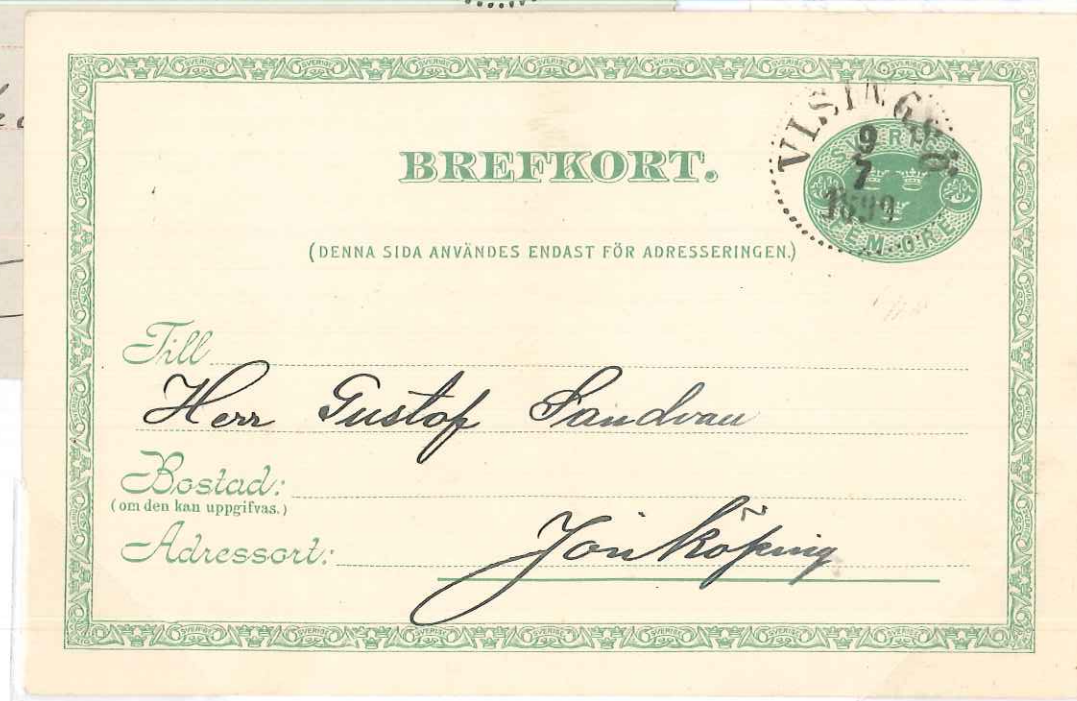
Hamnar där fartyg med ångbåtsstämpel har angjort

Turlista från år 1904 för trafik rutten Jönköping- Hjo - Motala med ångfartyget Motala Express.

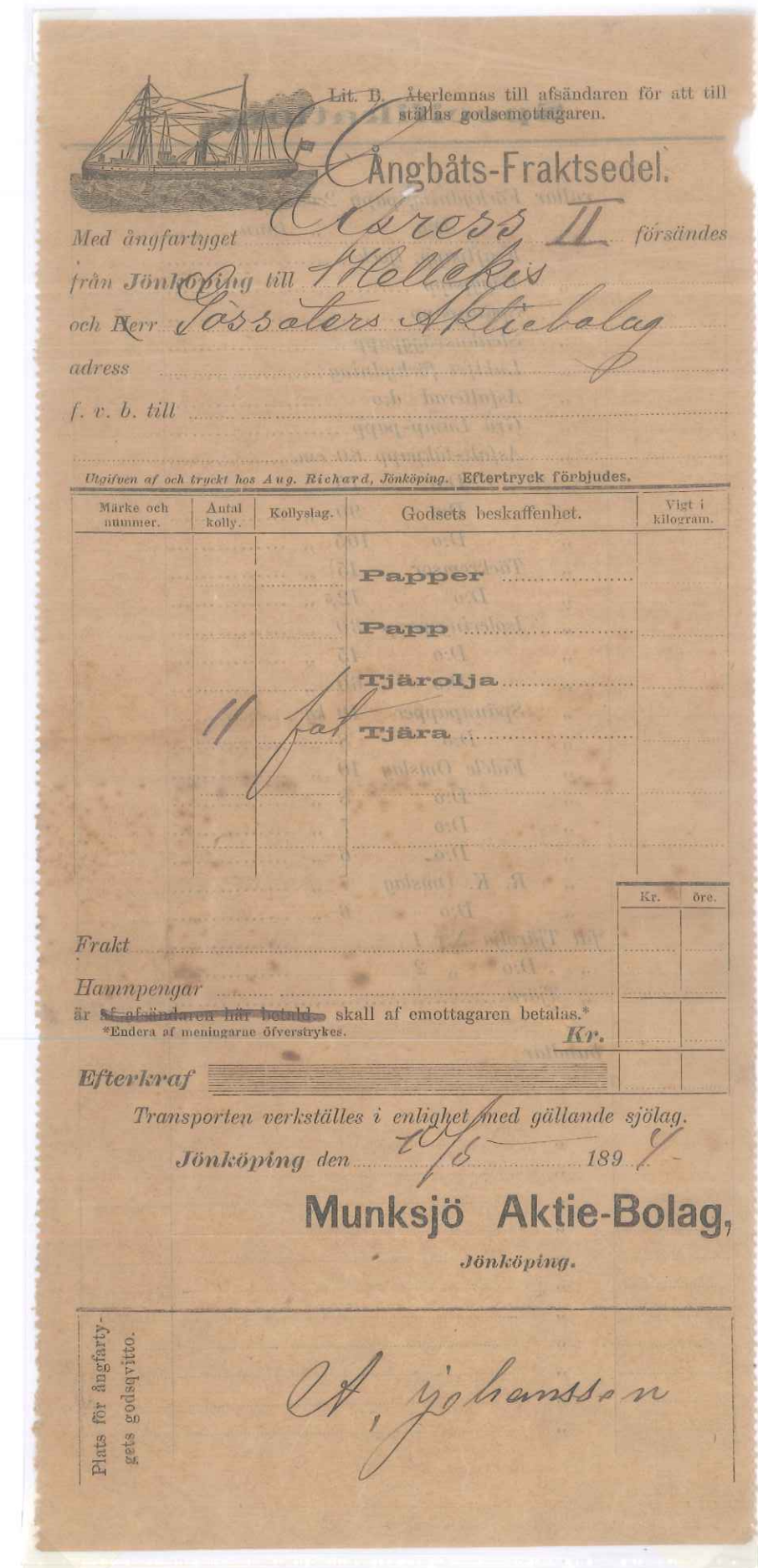
Ångbåts Pxp No 152, första året 1890. Traden: Visingsö – Gränna – Jönköping. å/f VISTA.

Beställning av järnvaror med å/f Freja år 1899, som hade Ångbåts Pxp No 171 ombord.

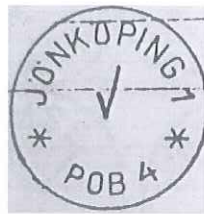

Ångbåts Pxp No 167, år 1939. Traden: Jönköping – Gränna – Visingsö. å/f Motala Express

Ångbåts-Fraktsedel från 1894. Lastfartyget Ceress II medförande 11 fat tjära från Munksjö Aktie-Bolag till Hellekis som är beläget vid Vänern mellan Lidköping och Mariestad.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – POSTOMBUDSTÄMPLAR

POB 4 – kopia
Postmuseum.

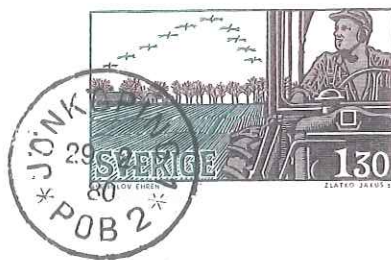
Jönköping POB 5
Mycket sällsynt!

Bankeryd POB 1,
i bruk 1944-1961.

Tenhult POB 1, i bruk 1952-1970. På dekorativt firmabrev.

Huskvarna POB 1,
i bruk 1948-1951.

Bunn POB 1, i bruk 1935-1953.

Gräna har haft flera postombudstämplor. Här visass ett kort med POB 1 som har varit i bruk 1967-1975.

Jönköping har haft POB 1-5 under åren 1949-1980, POB 4 är ännu inte känd.

Foto o Copyright. Å. Dolk Landsbro, Tel. 0383/600 70.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – POSTENS INTERNA STÄMPLAR

På denna sida presenteras några av Postens interna stämplat under 100 år. Utbudet av denna typ av stämplat är stort och det lär finnas hundratals olika bara från Jönköping kommun. Någon kartläggning av dessa finns ännu inte. Efterhand kommer dessa att uppdateras i stämpeldatabasen: www.sdb.jkppf.se

Inlämningsbevis rörande postanvisningsbelopp. 128

Å härvarande postkontor har denna dag blifvit för en postanvisning till *L. J. S. S. S.* och *A. N. S.* inbetaladt ett belopp af *432* kronor *87* öre; hvarå detta till bevis meddelas.

Postanvisningsavgift öre.
För expressebefordran ”
” mottagningsbevis ”

Summa *432* öre.

Blankett nr 139 a.
(Maj 1902.)

Postkontoret Jönköping 9 JUL 1909

Automobil -skattepf F nr. *621* å kr. *30*:-
Motorcykel

Adressatens namn: *Anton Karl Johansson*
” adress: *Bäckhamnsken, Bogla*

Ovan angivna postförskott har icke redovisats eller återkommit oinlöst. Upplysningar förväntas omgående.

Har postförskottet eftersänts till denna postanstalt torde detta meddelande sändas dit.

Svar: *Sevan angifna pp. återvändes 7 Febr. under adressatens angifna adress Bäckhamnsken 14 Bäckhamnsken*

Postkontoret Jönköping 24 FEB 1940
Kontrollören

Bengt Aldenbrink

att

0) 4770

För att fastställa tidningens årsvikt komma de under året inlämnade arkivexemplaren att vägas *20* dagen den *4* oktober kl *10*. Vägningen äger rum i postkontoret Jönköping I, varvid ombud för tidningen bör närvara. Jönköping den september 194

PS
Bl 2502-01 (Maj 70) Format C6

Kvittens för Europaparlamentsvalet i Sverige 2004 som ägde rum söndagen den 13 juni 2004. Drygt 6,8 miljoner personer var röstberättigade. Ett ovanligt modernt samlarobjekt från Svensk Kassaservice.

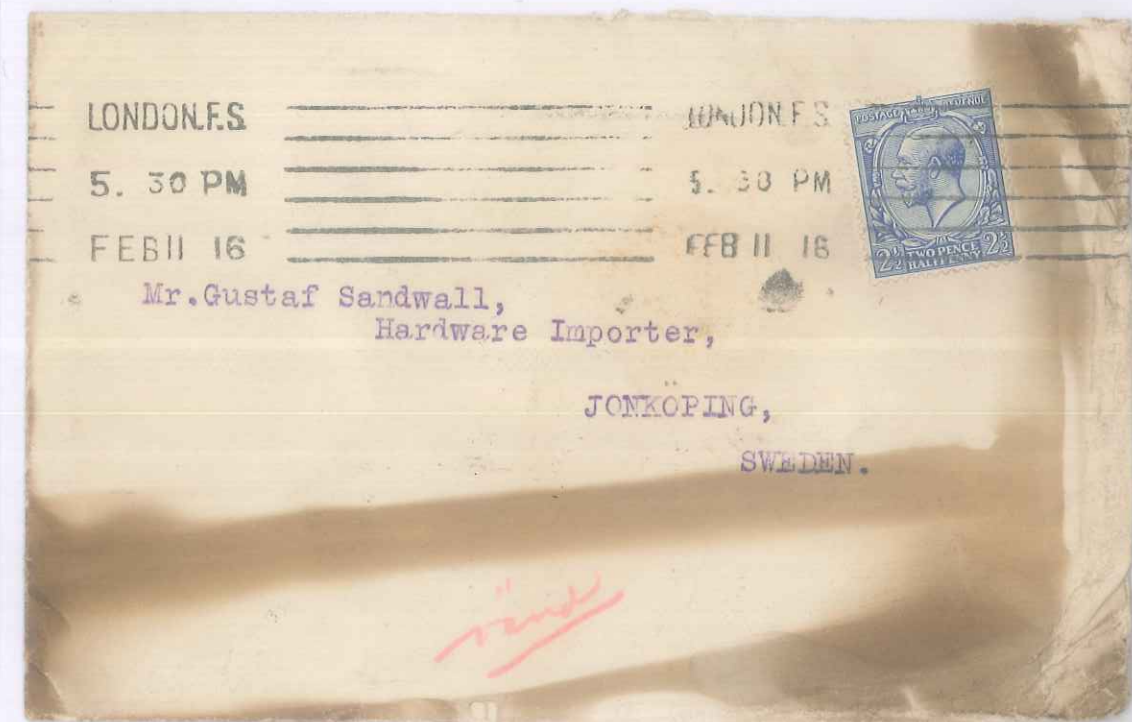

Tidningsstämpel från Jönköping. Det finns många olika stämplat för detta ändamål.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – KRASCHPOST

Kopia, förminskad baksida av vidstående försändelse.

Till vänster: Ett brev till affärsmannen Gustaf Sandwall, Jönköping från London. Försändelsen har blivit skadat vid en brand ombord på ångaren Newton vid Sanderland utanför Englands kust den 14 februari 1916. Ankomststämplat Jönköping den 26 februari.

*Ett angenämt cekelskifte
tillönskas af
Edv. Ekstrand.*

Till höger:
Ångfartyget Bore förliste nyårsafton 1899 mellan Mariehamn och Stockholm, då hon gick på grund för att sedan sjunka på stort djup nyårsdagen 1900. Brev i visitkortsformat med litet kort med texten 'Ett angenämt cekelskifte' På framsidan en röd etikett. På baksidan en rysk stämpel daterad den 17 december 1899 samt en ankomststämpel Husqvarna den 20 januari 1900.

Till vänster visas en brännskadad försändelse där mottagaren fick brevet i ett större pergamynkuvert, tillsammans med en skrivelse från Postmästaren, se kopian längst ner.

Försändelsen är stämplat med Postens interna stämpel med texten 'Reklamationsärende' Jönköping den 6 december 1972.

Bifogade brev har skadats genom att en brinnande tändsticka kastats in i den brevlåda, där brevet postades i går.

Jag får livligt beklaga de olägenheter, som nämnda skadegörelse förorsakar Er. Jönköping den 6 december 1972.

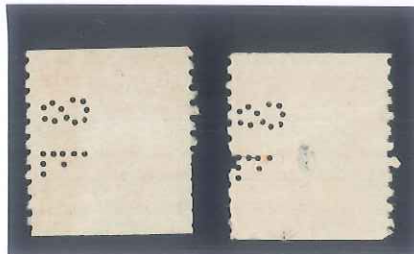
Postmästaren.

Till höger:
Skadad försändelse vid Postterminalen i Nässjö den 14 december 2009. Postens har satt på en rund etikett om händelsen.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – SKYDDSPERFORERINGAR

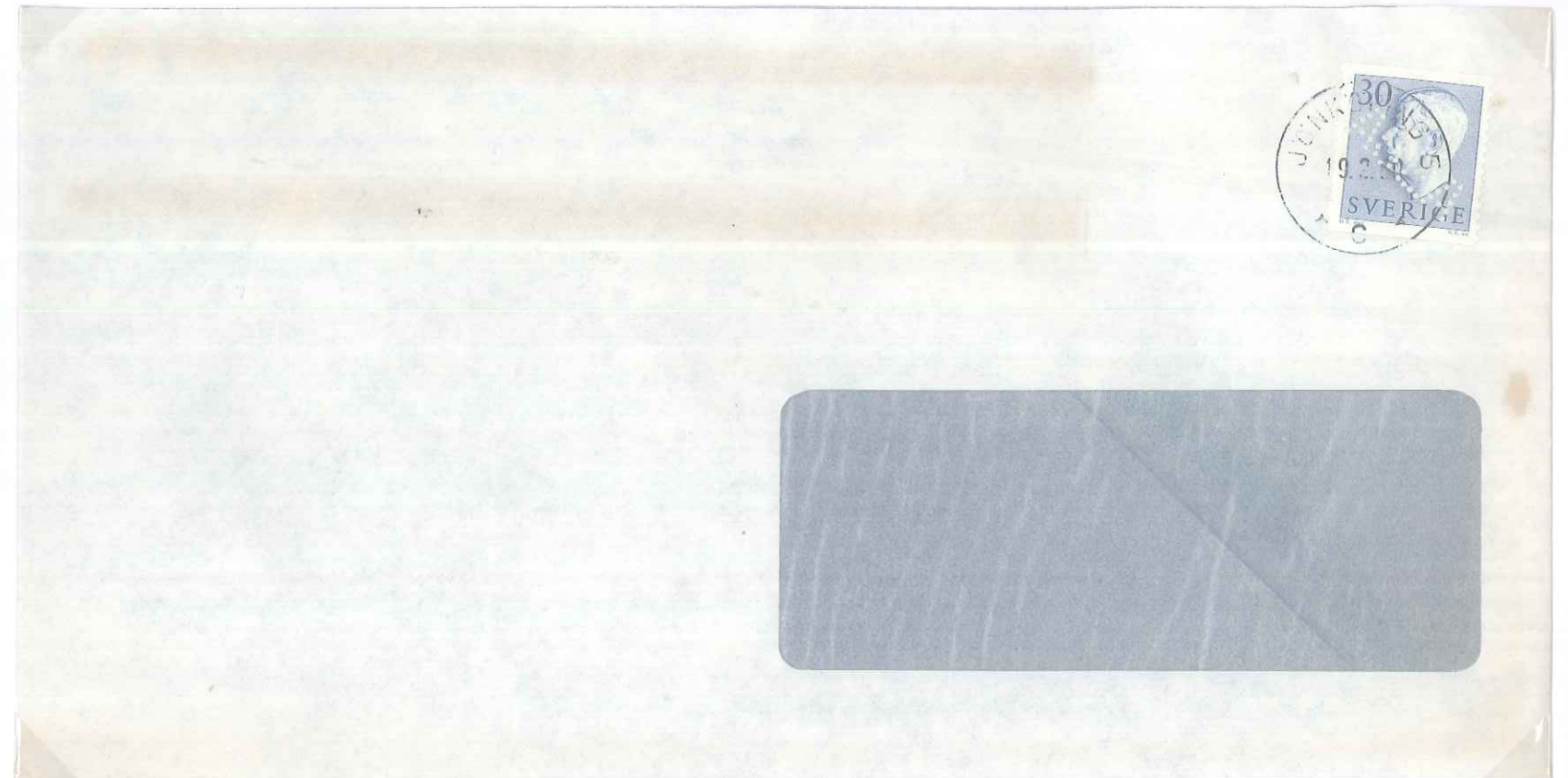
Ett sätt att skydda ett företags frimärkskassa mot stölder var att perforera märkena. I regel på ett sätt som anknöt till företaget, tex med dess initialer. I Sverige blev detta tillåtet år 1907.

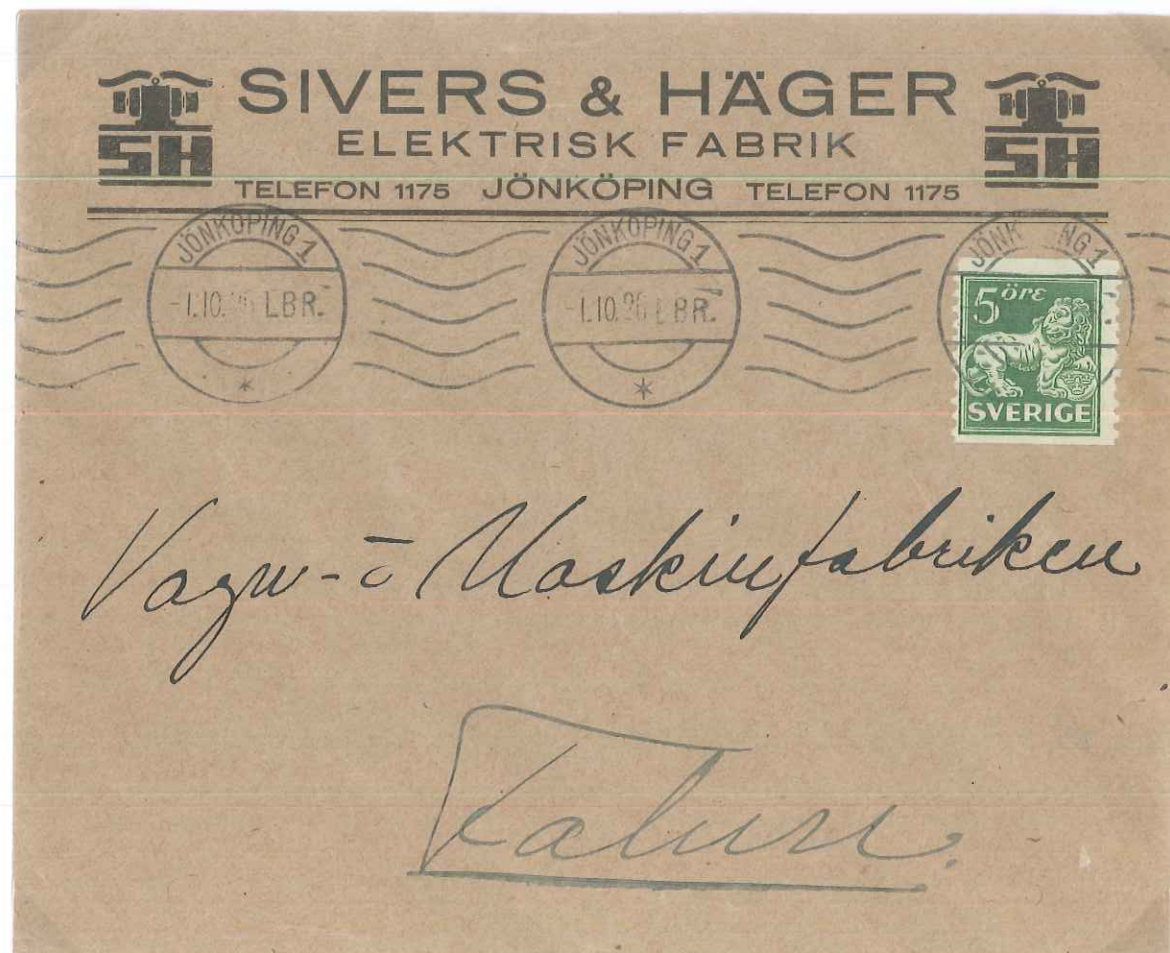
Svenska Fläktfabriken
'SF' fanns på flera
orter i Sverige, bla i
Jönköping 1944-1976

ASEA fanns på flera platser i Sverige,
bla i Jönköping 1920-1990.

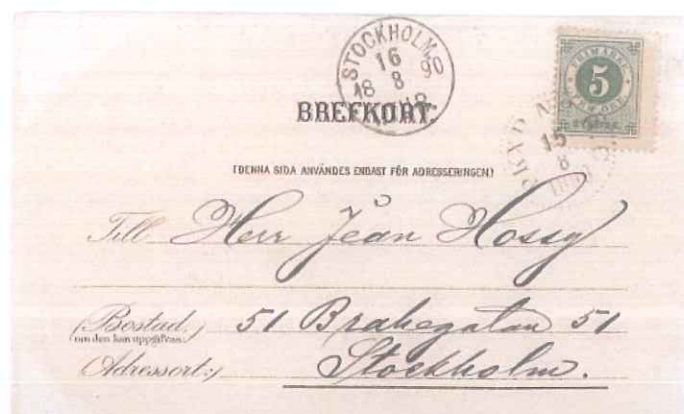
Bruksbrev från ASEA i Jönköping. Poststämplat på närliggande postkontor, Jönköping 5,
den 19 februari 1958. På baksidan av kuvertet finns företagets avsändare.

Elektriska AB Sivers
& Häger 'S&H'
fanns bara i
Jönköping under
åren 1933-1952

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – VYKORT JÖNKÖPING

Baksidan på
nedanstående
vykort, med ett
5-öres Ringtyp-
märke. Järnvägs
stämpel PKXP
No 6 C den 15
augusti 1890.
Förminskad bild.

Hälsning från Jönköping.
Tack, käre Jean, för gratu-
lationen! Hälsningar från
Jönköping, den 15/8. 1890. Tapsen

Jönköpings två första vykort visas här. De gavs ut
av Fotografiska Föreningen i Jönköping år 1890.

Välkommen till Jönköping hälsar denna
vackra flicka med en bukett blommor.
I bakgrunden Residenset, nuvarande
Rådhuset.
I Jönköping gavs det ut vykort redan
under år 1890. Troligen finns det kanske
10.000 olika kort bara från Jönköping
fram till nu.

Ovan två kort gavs troligen ut år 1897,
i en serie av tre kort.

Samma utgivare som ovan kort. Stämplat PKXP No 6A
den 31 december 1891. Frankerat med ett 5 öre Oscar.

Ett tidigt kartongkort 1884 med interiör av Kristina Kyrkan.

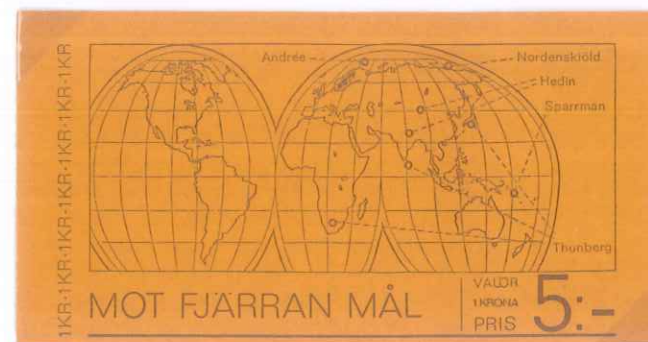
Förminskad baksida från kortet till vänster. Daterat
Jönköping den 28 september 1884.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – S. A. ANDRÉE

Vykort daterat den 11 juli 1897. Stämplat i Tromsø, Norge sänt till Hannover. Samma dag som Andrées med besättning lyfte med ballongen från Danskön.

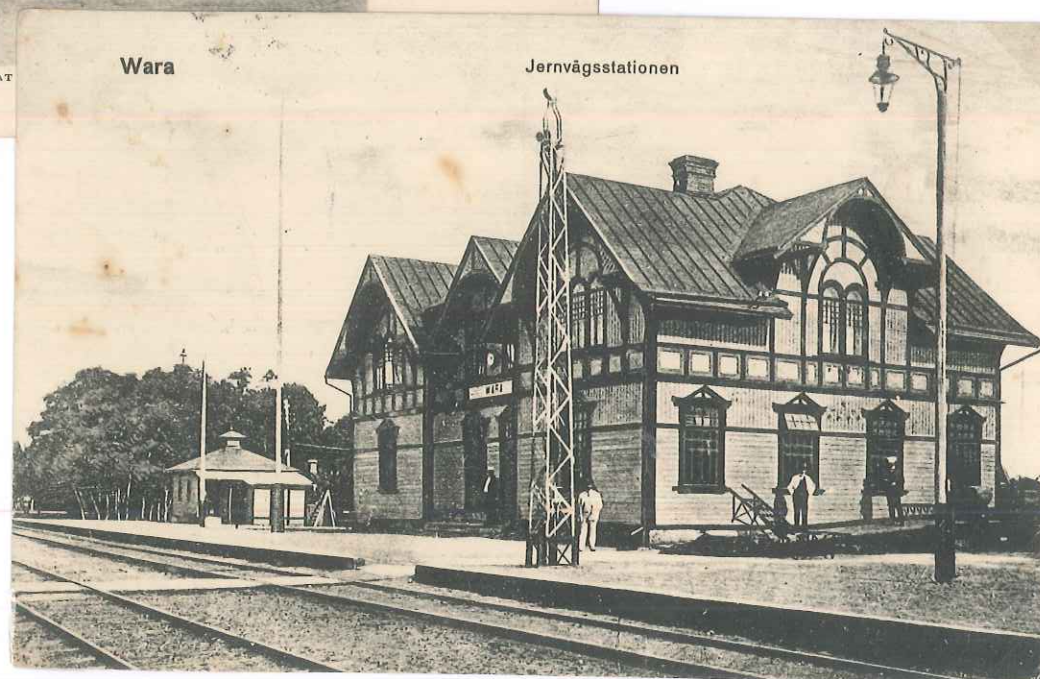
Ballongfararen S A Andrée född
i Gränna den 18 oktober 1854.

Rekommenderat brev till C. F. Hedström som arbetade på Granlunds Vagnfabrik i Gränna, där slädar/kälkar tillverkades till S A Andrées polarexpedition. Brevet är postat i Öster Korsberga den 3/11? med två transitstämplat på baksidan: Hvetlanda 3/11 och Jönköping den 5/11. I Grenna, en stämpel på framsidan 5/11, och brevet eftersändes till Ölmstad.

Andrée gjorde blott nio provflygningar med ballongen Svea. Den sjätte uppstigningen var från Göteborg den 14 juli 1894. Vid detta tillfälle skulle Andrée testa ballongens styrbarhet och han hade monterat upp segel på ballongen. Efter drygt 8 mil i luften landade Andrée i Vara, där ortsbefolkningen hjälpte honom till stationen med ballongen för hemfärd.

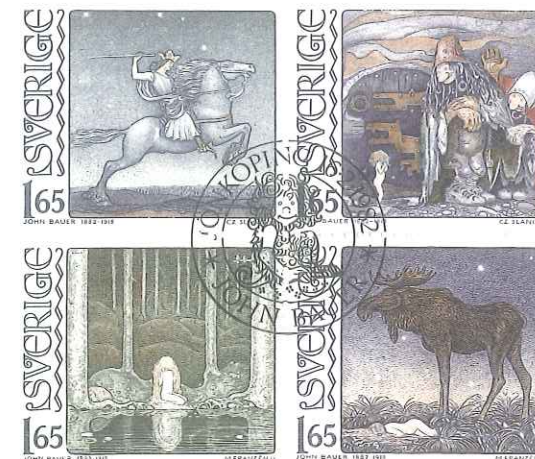
S A Andrées polarexpedition hade tryckta kuvert både 1896 & 1897. Det fanns två storlekar på kuverten. Det här avbildade är av den större sorten och det finns bara några få av dessa kuvert bevarade. Brevet har levererats via konsul A. Aagaard i Tromsø. Sänt till Frankrike.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – JOHN BAUER

John Albert Bauer, född 4 juni 1882 i Jönköping, Småland, död 20 november 1918 på Vättern, var en **svensk konstnär, målare och illustratör**. Han är som mest känd för sina illustrationer till de tidiga upplagorna av Bland tomtar och troll. Bauer föddes och växte upp i

Ester träffade John Bauer på Konstakademien där de båda började studera höstterminen 1900. Deras kärleksförbindelse verkar ha tagit form i början av 1902. Relationen präglas av stark passion som rymmer stark kärlek men också mycket svartsjuka och ambivalens.

Förstadagsbrev • First Day Cover

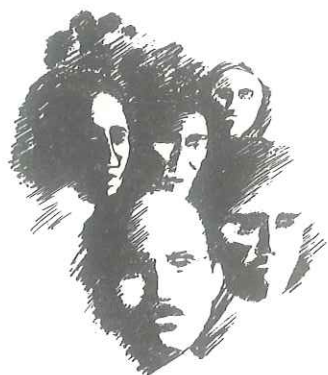
Europa 97 • Sagor och sägner

Posten har gett ut frimärken med John Bauermotiv vid 2 tillfällen, 1982 och 1997, som visas med FDC.

Vykort undertecknat av John Bauer den 10 juni 1902 till sin fru Ester. Frimärket är stämplat med ångbåtsstämpel nr 152 som gick linjen Visingsö – Gränna – Jönköping. Kortet är sänt med å/f Södra Vättern, se ovan kopia på kortets baksida.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – DAG HAMMARSKJÖLD

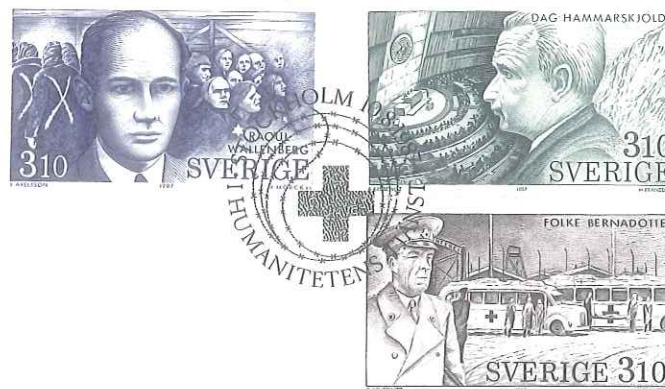

I HUMANITETENS TJÄNST

FÖRSTADAGSBREV · FIRST DAY COVER

PFA 1987-8

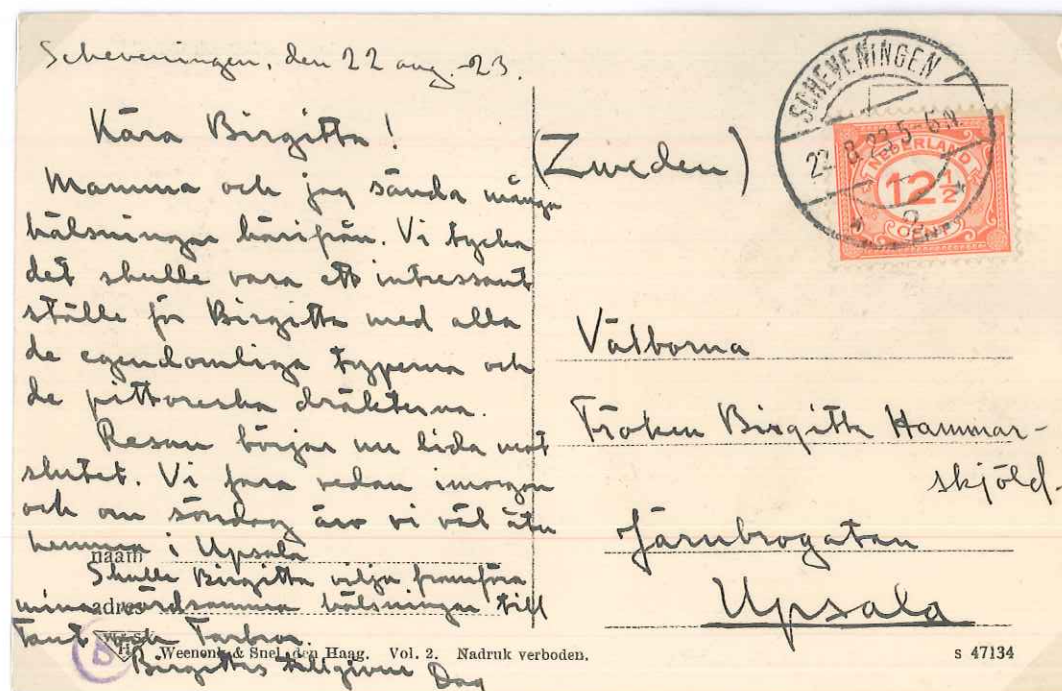
Till höger:
Paraguay den 28 augusti
1959. Dag Hammarskjöld
undertecknar ett dokument.

**Dag Hjalmar Agne
Carl Hammarskjöld,**
född 29 juli 1905 i
Jönköping, död 18
september 1961 nära
Ndola i Nord-
rhodesia (nuvarande
Zambia), var en
svensk national-
ekonom, jurist,
ämbetsman,
diplomat, adelsman
och författare.

A6-Översten Jacques de Laval lät 1898 uppföra den stora
privatvillan, som senare blev Dag Hammarskjölds födelsehus
med adress Östra Storgatan 91, Jönköping.
Akvarell av Laila Björnhamn, Jönköping 2003.

Kort daterat
Schverringen,
Nederländerna
den 22 augusti
1923. Skickat till
Birgitta
Hammarskjöld i
Uppsala. Dag var
då 18 år
gammal.

Posten har gett ut två
frimärken mot motiv av
Dag Hammarskjöld, det
var år 1987 och 2005.

Block utgivet 1962 av Jordanien, är en arabisk stat i Mellanöstern.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – AGNETA FÄLTSKOG

Agnetha Fältskog, född 5 april 1950 i Jönköping, är en svensk popsångerska, pianist, kompositör, textförfattare och musikproducent. Fältskog är en av de fyra medlemmarna i Abba, Sveriges genom tiderna mest framgångsrika popgrupp.

En av Agneta Fältskogs första skivor: JAG VAR SÅ KÄR. Releasedatum November 1967.

Samlarbild nr 11 ur serietidningen KALLE ANKA & Co. Fotograf Philippe Hamon.

ABBA-frimärke utgivet av republiken Guinea, Västafrika.

Popgruppen ABBA. F2187. Ur utgåvan Vårt 1900-tal 3. 1970-1999.

EN GLIMT AV VÄTTERBYGDENS HISTORIA – BREVMÄRKEN

Stämplat jubileumsblock. Utgivet av Jönköpings Filatelist-Förening i samband med förenings 20-års jubileum 1939. Detta märke har även tryckts i 5-strip och 4-tandade block.

På denna sida visas olika brev- reklam- och utställningsmärken med anknytning till orterna: Jönköping, Huskvarna, Norrahammar och Bankeryd.

